

Tarastin selvityshenkilöhanke

Kuulemistilaisuus 13.1.2016, Säätytalo

Ryhmä 2**Valmistellut puheenvuorot:**

1. Työ- ja elinkeinoministeriö, Taina Susiluoto
2. Maa- ja metsätalousministeriö, Jaana Husu-Kallio
3. ELY-keskusten ylijohdajat, Leena Vestala
4. Maaseutuvirasto, Leena Tenhola
5. Maataloustukihallinnon yhteistoiminta-alueet, Pertti Iivanainen
6. Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK ry, Antti Sahi
7. Svenska lantbruksproducenternas centralförbund, Johan Åberg
8. Pardia ry, Niko Simola
9. Metsähallitus, Tapio Pouta
10. Suomen metsäkeskus, Ari Eini

Osallistujat:

Artjoki	Risto	Maa- ja metsätalousministeriö
Eini	Ari	Suomen metsäkeskus
Halme	Esa	Pirkanmaan liitto
Harju	Pauli	Pohjois-Pohjanmaan liitto
Husu-Kallio	Jaana	Maa- ja metsätalousministeriö
Iivanainen	Pertti	Joensuun maaseutupalvelut/MS.kehittäjät
Jouppila	Vesa	ELY-keskusten sekä TE-toimistojen kehittämis- ja hallintokeskus
Karvo	Ulla	Suomen Kuntaliitto
Luukanen	Mikael	Lounais-Suomen aluehallintovirasto
Malinen	Pentti	Kainuun liitto
Miettinen	Sami	Valtiovarainministeriö
Mikkonen	Anita	Keski-Suomen liitto
Moilanen	Timo	Valtiovarainministeriö
Niemelä	Juha	Maa- ja metsätalousministeriö
Niiranen	Ari	Pohjois-Karjalan ELY-keskus
Nyholm	Inga	Valtiovarainministeriö
Pihlman	Marja-Riitta	Työ- ja elinkeinoministeriö
Pouta	Tapio	Metsähallitus
Poutiainen	Risto	Pohjois-Karjalan maakuntaliitto
Räinä	Matti	POP ELY-keskus
Sahi	Antti	MTK ry
Salmi	Jaana	Valtiovarainministeriö
Savolainen	Pekka	Hämeen ELY-keskus
Sihvola	Sanna	Maa- ja metsätalousministeriö
Simola	Niko	Pardia ry
Susiluoto	Taina	Työ- ja elinkeinoministeriö
Säynätmäki	Tuula	Keski-Suomen TE-toimisto
Tenhola	Leena	Maaseutuvirasto
Turunen	Ilkka	VM/KAO
Vallittu	Anja	Helsingin kaupunki
Varjo	Jari	Luonnonvarakeskus (Luke)
Wegelius	Krista	valtiovarainministeriö
Vestala	Leena	Pirkanmaan ELY-keskus

Viialainen	Matti	Etelä-Karjalan liitto
Viitala	Marja-Leena	valtiovarainministeriö
Viljanen	Tanja	MMM
Virranta	Kari	Pohjois-Savon ELY-keskus
Ylikarjula	Jukka	Keski-Pohjanmaan liitto
Åberg	Johan	SLC rf.
Österlund	Markus	Folktinget

MUISTIINPANOT VALMISTELLUISTA PUHEENVUOROISTA

Työ- ja elinkeinoministeriön, ELY-keskusten ylijohtajien sekä Maataloustukihallinnon yhteistoiminta-alueiden puheenvuorojen power point –esitykset ja/tai kirjalliset kannanotot on julkaistu erikseen osoitteessa: <http://alueuudistus.fi/aluehallintouudistus/selvityshenkilohanke>

Maa- ja metsätalousministeriö, Jaana Husu-Kallio

- Alueellisella toiminnalla on ratkaiseva merkitys MMM:n hallinnonalan toiminnan kannalta
- Ympäristöterveydenhuollolla on vahva linkki maataloushallintoon, eikä niitä voida erottaa toisistaan
 - taustalla esim. EU-valvontaan liittyvät asiat
- Hallitusohjelman mukaan maataloushallinto muutetaan kolmiportaiseksi ja tämä on otettu myös maakuntapohjaisen ajattelun lähtökohdaksi
- MMM:n hallinnonalan tehtävät tulee siirtää laajasti itsehallintoalueille sekä AVI:sta ja ELY-keskuksista että kunnista
 - nykyjärjestelmä (esim. AVI-ELY -jako) ei ole toimiva mm. siksi, että asiakkaat joutuvat asioimaan usean eri tahon kanssa
- Yksinkertaistaminen tärkeää
- Kaikki alueellinen toiminta tulee keskittää itsehallintoalueille.
 - AVI-virastojärjestelmän luominen ei tuo lisäarvoa
- Suora ohjaus
 - ei samanlaista mallia kuin nyt ELY-keskusten ja MMM:n välillä
- Itsehallintoalueille siirrettävissä viranomaistehtävissä toimitaan edelleen virkavastuulla

ELY-keskusten ylijohtajien puheenvuoro, Leena Vestala (ks. ppt-esitys)

- Puheenvuoron yhteydessä mainittu täydennys ppt-esitykseen
 - OKM:n hallinnonalan tehtävät
 - ELY-keskuksilla nyt olevat tehtävät itsehallintoalueille
 - AVI:ista ne tehtävät, jotka siirrettiin ELY-keskuksilta AVI:ille, itsehallintoalueille

Maaseutuvirasto, Leena Tenhola

- MMM:n selvitys on Maaseutuviraston näkemyksen mukaan hyvä
- Uudistuksen lopputuloksena tulisi syntyä vain yksi toimija
- MMM:n hallinnonalan tehtävät siirrettävä myös kunnista itsehallintoalueille
 - ⇒ Kuntien tehtävien siirtoa ei tule jättää Tulevaisuuden kunta –hankkeen yhteydessä tarkasteltavaksi
- Maaseutuvirastolla oltava edelleen riittävä toimivalta
- Suora ohjausmalli
- Digitalisointi

- Sähköisten palveluiden käyttöönotto ei riitä, vaan myös hallinnon tulee pystyä hyödyntämään niitä toiminnassaan
- Digitalisoinnin kehittämisessä ei pidä ottaa liian suuria askeleita kerralla
- Digitalisoinnin kehittämisessä tulee varmistaa substanssiasiantuntemuksen mukanaolo
- Kaikkiin maakuntiin yhteinen rakenne Tarastin esityksen mukaisesti
 - Takaa asiakaspalvelun yhdenmukaisuuden
 - Alueiden määrä ei ole Maaseutuviraston kannalta kynnyskysymys
- Poliittisella päätöksenteolla on tärkeä rooli maaseudun kehittämiseen liittyvissä asioissa
 - ⇒ Myös isot kehittämishankkeet olisi hyvä viedä poliittiseen käsittelyyn

MTK, Antti Sahi

- Asiakaslähtöisyys
- Kannattaa reippaiden uudistusten tekemistä kerralla
- Uudistumiseen liittyy myös muuta kuin hallinnon rakenteiden muuttaminen
 - toiminnan muuttaminen
 - päätöksenteon siirtäminen alueille
- Tarastin lähtökohdat ovat järkeviä: selkeys, asiakaspalvelun parantaminen, byrokratian vähentäminen
- Huoli palveluiden saatavuudenkannalta
 - ⇒ Mistä palvelut saa jatkossa? Tarkoittavatko itsehallintoalueet, että palvelut saa vain yhdestä paikasta maakunnassa? Ei tulisi olla näin.
 - ⇒ Palvelut tulisi saada mahdollisimman läheltä, vaikka samaan aikaan kehitetään myös sähköisiä palveluja
 - ⇒ Sen turvaaminen, että palvelut ovat saatavilla läheltä, tulee kirjata näkyviin itsehallintoaluelainsäädäntöön
- ELY-keskusten tehtävät on siirrettävä pääosin itsehallintoalueille
 - joitain tehtäviä tulee vielä tarkastella tarkemmin
- Kunnat vs itsehallintoalueet
 - Kunnilta esim. lomitushallinto ja elinkeinojen kehittäminen ja tuet siirrettävä itsehallintoalueille
 - Ympäristölupamenettely => huomioitava myös maankäyttö- ja rakennuslain uudistaminen
 - Vaativat ja ylikunnalliset lupien myöntämiset itsehallintoalueille
- Kannattaa eläinlääkintä- yms. tehtävien siirtämisestä itsehallintoalueille
- AVI:n tehtävät tulisi jakaa itsehallintoalueiden ja keskusvirastojen kesken, minkä jälkeen AVI-kokonaisuus voidaan lakkauttaa
- Myös Maaseutuvirastolta voisi siirtää joitain tehtäviä pois
 - ⇒ Uudistuksessa otettava huomioon viljelijöiden kokonaispalvelun järkevyys

Svenska lantbruksproducenternas centralförbund, Johan Åberg

- Kannattaa MMM:n näkemyksiä yksinkertaistamisesta
 - nykyjärjestelmä on huono viljelijöiden näkökulmasta
- Palvelut tulee saada kunnilta ja yhteistoiminta-alueilta
 - Jäsenistö on antanut kuntien ja yhteistoiminta-alueiden palveluista positiivista palautetta
 - ELY-keskusten, AVI:en, MAVIn ja MMM:n palveluja kohtaan jäsenistö on ollut kriittisempää
- Palveluiden sähköistäminen

- Suurin osa viljelijäituista haetaan jo sähköisesti, mutta kaikki eivät pysty asioimaan sähköisesti
- Myös tietoliikenneyhteyksien heikkous ongelmana paikoitellen
- Samaan aikaan kiinnitettävä huomiota myös työn tekemisen tapoihin ja johtamiseen
- Miten ruotsinkielinen palvelu turvataan uudistuksessa?
 - Viljelijöistä noin 10 % on ruotsinkielisiä
 - Palvelun laadun ja tason oltava sama kaikille kielestä riippumatta
 - Erityisesti Uusimaa ja Varsinais-Suomi ovat haastavia alueita
 - + viljelijöiden pieni osuus
 - + saariston erityisolosuhteet
 - Nykyisessä järjestelmässä ruotsinkieliset palvelut on hoidettu hyvin
 - + hyvä paikallistuntemus

Pardia, Niko Simola

- Kiinnitettävä huomiota vaikuttavuuden tarkasteluun koko valtion tehtäväkentän ja yhteiskunnallisen kokonaisuuden näkökulmista
- Palveluiden saatavuuden tasa-arvoisuus on keskeistä
- Valmisteluun on käytettävä riittävästi aikaa, jotta vältetään esim. virheet, joita tehtiin edellisessä aluehallintouudistuksessa
 - Tulisi harkita, että itsehallintoalueille siirrettäisiin ensimmäisessä vaiheessa vain sellaiset tehtävät, joiden siirtämisestä on olemassa yksimielisyys ja joilla on selkeä alueellinen yhteys. Loppujen tehtävien osalta tarkastelu tulisi tehdä erikseen.
- Kaikkia ELY-keskusten tehtäviä ei voida hoitaa kaikilla 18 itsehallintoalueella
- TE-toimistojen tehtävät
 - Valtion suoraa ohjausta on pidetty näissä tehtävissä tähän asti tärkeänä
 - Ei selkeää käsitystä siitä, miten tehtävien siirto itsehallintoalueille parantaa työvoimapalveluiden hoitamista?
- Ei tule perustaa ainakaan liian pieniä uusia keskushallinnon virastoja
- Myös henkilöstö tulisi ottaa mukaan selvityshenkilön selvitystyössä
- Henkilöstö tulee osallistaa uudistukseen laajasti ja henkilöstöjärjestöt tulee ottaa mukaan jatkovalmisteluvaiheen ryhmiin
- Lainsäädäntöön tulee ottaa mukaan henkilöstön palvelussuhteen ehtoihin liittyvät siirtymäsäännökset
 - Henkilöstön hyvinvoinnin kannalta on tärkeää, että palvelussuhteen ehtoihin liittyvät asiat linjataan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa

Metsähallitus (Tapio Pouta)

- Asiakas- ja yhteistoimintanäkökulmat ja tehtävien keskittämisen kautta syntyvä synergia ovat keskeisiä
- Oleellista on myös, että koko maassa on yhtenäiset toimintatavat
- Tehtävien keskittäminen (myös kunnilta) itsehallintoalueille tuottanee eniten synergiaetua asiakkaan kannalta
- Samasta syystä on arvioitava myös AVI:n tarpeellisuutta

Suomen metsäkeskus (Ari Eini)

- Selvityksessä ei ole mukana metsätalous ja metsähallinto.
- Metsäkeskuksella on toimiva asiakas- ja yhteistyösuhde ELY-keskusten kanssa
 - Toimiva asiakas- ja yhteistyösuhde on varmasti muodostettavissa myös itsehallintoalueiden, maakuntien, kanssa

- Asiakas- ja yhteistoimintanäkökulmat ja tehtävien keskittämisen kautta syntyvä synergia ovat keskeisiä
- Oleellista on myös, että koko maassa on yhtenäiset toimintatavat

MUISTIINPANOT RYHMÄSSÄ KÄYDYSTÄ KESKUSTELUSTA

Pohjois-Pohjanmaan liitto, Pauli Harju

- Sopimuksellisuus on ohjausta parempi lähtökohta uudistukselle
- Tukipalveluiden keskustelussa sotien ja kuntien tarpeet tulee huomioida.
- Taustalla kuntalain mukainen demokratiakäsitys: kaikkien voitava osallistua päätöksentekoon (varottava hallitus-oppositio –asetelmaa)

Kainuun liitto, Pentti Malinen

- Aluejakokysymys on keskeinen uudistuksen onnistumisen kannalta
- Itsehallintoa kuntaa laajemmilla alueilla (Perustuslain 121 §) pohdittu jo Kainuun hallintokokeilun yhteydessä
- Merkittävä uusi seikka reformissa on demokraattinen päätöksentekomalli (vaalit)
- Kun tehtäviä siirretään itsehallintoalueilla on mietittävä,
 - missä asioissa tarvitaan alueellista päätösvaltaa (esim. alueiden kehittämistehtävät) ja
 - missä asioissa tarvitaan demokraattista päätöksentekoa ja mitkä ovat virkamiestehtäviä
- Uudistuksen yhteydessä on mietittävä kuhunkin maakuntaan kohdistuvien maaseutu-, yritys-, rakennerahasto- jne. instrumenttien yhdistämistä

Keski-Suomen liitto, Anita Mikkonen

- Suhtautuu myönteisesti TEM:in ja MMM:n ehdotuksiin
- Julkisten palveluiden tasavertaisuudesta huolehtiminen on uudistuksessa keskeistä
 - sähköisiä palveluja käytetään jatkossa yhä enemmän, mutta tietoliikenneyhteyksiä tulisi parantaa merkittävästi nykyisestä
- Työ- ja elinkeinopolitiikka
 - työ- ja elinkeinopolitiikan yhteys toisiinsa on säilytettävä
 - työvoimapalvelujen on oltava saatavissa lähellä asiakkaita
 - valtion ja kuntien toimintojen yhdistäminen on hyvä asia, ettei asiakas joudu enää asioimaan useamman eri tahon kanssa
- Palvelutuotannosta sopiminen on tärkeää
- MMM:n hallinnonalan tehtävien siirtäminen itsehallintoalueille ei vie palvelua kauas asiakkaita
 - Maakuntien asiantuntijat ovat tälläkin hetkellä jatkuvasti kentällä

Etelä-Karjalan liitto, Matti Viialainen

- Uudistuksessa ollaan etenemässä oikeaan suuntaan
 - Ollaan tekemässä aidosti yhtä ja parempaa ratkaisua
 - On tärkeää, että työnjako muodostuvien paikallishallinnon, aluehallinnon ja valtionhallinnon välillä on selkeä, eikä niiden välillä ole päällekkäisyyksiä
 - Johtaminen ja vastuu paranevat uudistuksessa
- Kansanvaltaisuus on keskeinen elementti uudistuksessa
- Ei kannata johtajan nimikkeeksi ainakaan ylijohtajaa

- Maaseututehtävissä toimintoja tulee varmasti jatkossakin olemaan myös paikallistasolla, vaikka ne järjestäisikin maakunta
- Itsehallintoalueilla on oltava aito, oma päätösvalta
 - tämä tuskin onnistuu ilman verotusoikeutta ja tasaavia valtionosuuksia
- Itsehallintoalueiden väliset yhteistoimintasopimukset on mahdollistettava lainsäädännössä
 - esim. joukkoliikenneasioita on tarpeen hoitaa ainakin osittain alueiden yhteistyönä
 - ⇒ itsehallintoalueiden on tarpeen tehdä yhteistyö myös sellaisissa asioissa, joissa kaikille alueille ei esim. riitä asiantuntijoita

Pohjois-Savon ELY-keskus, Kari Virranta

- Kaikilla tahoilla on yhteinen selkeä demokratiakäsitys, eikä viranomaistehtävien siirto itsehallintoalueille ole ristiriidassa tämän demokratiakäsityksen kanssa.

Lounais-Suomen AVI, Mikael Luukanen

- AVIen ylijohtajien näkemyksen mukaan
 - AVIen tehtävät ovat luonteeltaan sellaisia, että ne jäävät valtiolle
 - ylijohtajat kannattavat monitoimialaista organisaatiota putkihallinnon sijaan

Pirkanmaan liitto, Esa Halme

- Olennaista on miettiä, minkä tyyppisiä tehtäviä itsehallintoalueille siirrettävät tehtävät ovat
- Ei näe ristiriitaa itsehallintoalueille siirrettävien viranomaistehtävien ja demokratiaulottuvuuden kesken

Keski-Pohjanmaan liitto, Jukka Ylikarjula

- Itsehallintoalueilla tarvitaan sopimista, suunnitelmia ja tuottamista sekä mm. järjestämis- ja kehittämissopimuksia ja -suunnitelmia
- Asioista on sovittava
 - alueen sisällä suhteessa kuntakenttään
 - valtion suuntaan
 - joistain asioista myös alueiden välillä
 - ⇒ Itsehallintoalue toimii ns. koordinaatiopisteenä kuntien ja valtion välissä
- Esim. ammatillinen koulutus voitaisiin toteuttaa yhtiömuotoisesti
 - itsehallintoalueilla järjestämissuunnitelmat ja koordinointi valtion suuntaan

Helsingin kaupunki, Anja Vallittu

- Helsingin kaupungin luottamushenkilöelinten linjauksia uudistuksista ei ole vielä käytettävissä.
- Helsingin ja pääkaupunkiseudun erityispiirteet ja toimintaympäristö tulee ottaa huomioon uudistuksen valmistelussa.
- Uudistuksessa on vielä paljon avoimia kysymyksiä kuten esim. rahoitusmalli, joilla on suuri vaikutus uudistuksen ratkaisuihin jatkossa.
- Aluekehittämisen monet tehtävät ovat strategisia ja niissä tulee huomioida asiakasnäkökulman lisäksi asukas- ja demokratianäkökulmat.

Pohjois-Pohjanmaan liitto, Pauli Harju

- Miten rahoitus kanavoidaan itsehallintoalueille?

TEM, Marja-Riitta Pihlman

- Vielä ei ole olemassa selkeää näkemystä siitä, millaisen rahoitusratkaisun pitäisi olla

Etelä-Karjalan liitto, Matti Viialainen

- Etelä-Karjalassa ollaan perustamassa ryhmiä (esim. maakuntahallituksen pohjalta ja osittain täydennettynä ohjausryhmä sekä virkamiesryhmä) miettimään ja tekemään jo ennakoilta alustavaa suunnittelua uudistukseen liittyvistä käytännönasioista (esim. henkilöstö, omaisuus)
 - samalla on tarkoitus miettiä myös yhteys Kymenlaakson kanssa
 - Viialainen esitti Kaakkois-Suomen ELY-keskukselle kutsun osallistua aloitettavaan työhön

Pirkanmaan ELY-keskus, Leena Vestala

- Alueiden ei tulisi edetä omien suunnitelmiansa kanssa etupainotteisesti
 - asioita katsottava uudella tavalla ja laajasta näkökulmasta
- Uudistuksessa ei tule tukeutua liikaa nykyiseen lainsäädäntöön (esim. kuntalaki), vaan etsiä uudenlaisia moderneja ratkaisuja
- TEMin ajatus tilaaja-tuottajamallista on mielenkiintoinen selvitettäväksi
- Asioita tarkasteltava ensisijaisesti asiakkaiden näkökulmasta
- Ei ole varaa ylläpitää päällekkäisiä rakenteita
- Kunnilla nyt olevien tehtävien siirtäminen itsehallintoalueille ei merkitse tehtävien lakkauttamista, vaan samojen asioiden hoitamista uudella tavalla

Pohjois-Karjalan ELY-keskus, Ari Niiranen

- Jos valmistellaan toisaalta aluehallintouudistusta ja itsehallintoalueuudistusta sekä toisaalta käydään keskustelua tulevaisuuden kunnasta, asiakkaiden ja kuntalaisten kannalta ei päädytä hyvään ratkaisuun.
 - toteuttamalla kaikki tehtäväsiirrot nyt kerralla (myös kunnista), päädytään asiakkaiden kannalta hyvään ratkaisuun
- Myös Pohjois-Karjalassa on aloitettu joidenkin selkeästi itsehallintoalueelle siirtymässä olevien tehtävien osalta hahmottelu siitä, miten asiat tulisi hoitaa, mutta ei yhtä laajasti kuin Etelä-Karjalassa.

ELY-keskusten sekä TE-toimistojen kehittämisen ja hallintokeskus (KEHA), Vesa Jouppila

- Uudistuksen yhteydessä kaikki asiat tulee miettiä uudella tavalla kaikilla hallinnontasoilla asiakaslähtöisyys edellä.
- Ohjausjärjestelmän rakentaminen ja toiminnan kehittäminen yhtenäiseksi tulevat olemaan isoja haasteita

MMM, Jaana Husu-Kallio

- Tietojärjestelmäkysymykset tulevat olemaan iso asia uudistuksen yhteydessä.
- Lupa- ja valvontatehtävien eriyttäminen toisistaan ei ole toimiva ratkaisu esim. ict:n näkökulmasta

PUHEENJOHTAJAN YHTEENVETOA

- Kaivataan rohkeaa hallinnon uudistusta
- Tehtävien kokoamista kannatettiin
- Tilaaja- tuottaja -malli nousi esille
- Rahoitus on suuri kysymys
- Sopimuksellisuus painottui keskustelussa esimerkkinä uudistuvasta ohjauksesta

- Huolenaiheita mm.
 - ruotsinkielisten palveluiden saatavuuden turvaaminen
 - palveluiden saaminen edelleen läheltä asiakasta, esim. saariston erityispiirteet
 - henkilöstön asema ja osallistumismahdollisuudet uudistuksessa